25 jaar Stichting Werk en Onderneming

Inspiratie op de mooiste onontdekte plekjes van Leiden

Colofon

Dit jubileumboek is een uitgave van
Stichting Werk en Onderneming
Breestraat 55
2311 CJ Leiden
T 071 513 82 67
E info@werkenonderneming.nl
I www.werkenonderneming.nl

Realisatie
Hilgersom Tekstproducties

Hoofd- en eindredactie
Mathieu Hilgersom

Teksten
Karin van Dorsselaer (Superscript), Frits Fritschy (Fritschy Opmaak & Redactie), Benjamin Hilgersom, Mathieu Hilgersom (Hilgersom Tekstproducties), Yuri van Koeveringe (TGV Teksten en Presentatie), René Schellingerhout (Schellingerhout Tekstproducties) en Caroline Velema (Pico Communicatie)

Fotografie
Robert Steenbergen (F-Ris Fotografie)

Vormgeving
Gerard Gerritsma (Gerritsma Vormgeving)

Druk
Drukkerij Brummelkamp

Met medewerking van
Birgit van Hooven (TGV Teksten en Presentatie), Anja Quist (gemeente Leiden)
en de receptionisten van De Framboos

Oplage
1.500

Voorwoord

Samenwerken!

Dit jubileumboek geeft een prachtig overzicht van de ongeveer 150 bedrijven die gehuisvest zijn in onze drie verzamelgebouwen. De bezetting is nagenoeg 100 procent. Dit bevestigt het bestaansrecht van onze Stichting en geeft ons wellicht mogelijkheden om uit te kijken naar een vierde gebouw!
Dit laat echter nog even op zich wachten. Het huidige bestuur is namelijk pas sinds het begin van 2007 actief. Tot op heden zijn we druk bezig om het achterstallig onderhoud weg te werken. We hebben een aantal verbouwingen achter de rug, met Arie Feij is een nieuwe directeur aangesteld en er is een nieuw aanspreekpunt voor administratieve zaken (Stichting Huisvesting Werkende Jongeren) die de achterstanden weg wil werken voor het einde van 2008.
Wanneer we alle zaken weer op orde hebben, kunnen we ons naast de kerntaak huisvesting richten op andere kansen voor startende en kleine bedrijven. De huidige samenwerking met het ROC op het gebied van stagiairs is daar een goed voorbeeld van. Wellicht dat we ook samenwerkingsverbanden met HBO-instellingen en universiteiten kunnen realiseren.
Ook de bij ons gehuisveste bedrijven werken samen. Dit boek -dat is ontwikkeld door een aantal bij ons gehuisveste bedrijven- is een fraai voorbeeld van deze samenwerking. Aan alle geïnterviewden is gevraagd waar hij of zij graag komt in Leiden. Het geeft een mooi overzicht van Leidse locaties waar een selectie van huurders, oud-huurders en andere betrokkenen bij de SWO tot rust komt en inspiratie opdoet. Deze plekjes zijn dus van onschatbare waarde voor het ondernemerschap in Leiden en dus ook voor ons als Stichting. Als echte Leidenaar ben ik zeer nieuwsgierig naar deze onontdekte plekjes. Ik kan mij bijna niet voorstellen dat ik ze niet allemaal ken. Ik wens u veel leesplezier toe!

Roel van den Berg
Bestuursvoorzitter SWO

Inhoudsopgave

25 jaar SWO	6
De geschiedenis van de gebouwen	8
Huurder: Spacebox	12
Huurder: Conserf	14
Oud-huurder: Meester Techniek	16
Bedrijvencentrum Ir. Driessen	18
De beheerders	20
Directeur van de SWO: Arie Feij	24
Oud-huurder: Maters & Hermsen	26
Bedrijvencentrum Olga	28
Beleidsmedewerker gemeente Leiden: Anja Quist	30
Huurder: Kees Internetbureau	32
Oud-huurder: Polymetaal	34
Receptionisten van De Framboos	36
Bedrijvencentrum De Framboos	38
Bestuursvoorzitter SWO: Roel van den Berg	40
Huurder: Hazenberg Archeologie	42
Oud-huurder: BSG Media	44
Huurder: De Finale	46
Bedrijvencentrum Tieleman & Dros	48

Tijdlijn van 25 jaar SWO

Vizier gericht op de toekomst

De kerntaak van de Stichting Werk & Onderneming is het faciliteren van startende ondernemers. Dit was ten tijde van oprichting echter niet de basisactiviteit. De Stichting heeft vele veranderingen en ontwikkelingen ondergaan en bestaat pas sinds enkele jaren in de huidige vorm. Een overzicht door de tijd en een korte blik op de toekomst.

Op 15 november 1982 besluit de gemeente Leiden om een startersfonds op te richten om startende ondernemers te helpen bij de financiering van een nieuw bedrijf. In 1983 krijgt dit fonds vorm door de oprichting van de Stichting Werkgelegheid, de voorloper van de SWO. Al snel blijkt dat er meer behoefte is aan goede advisering en geschikte bedrijfsruimte dan aan financieringsmiddelen. Het bestuur, dat bestaat uit gemeente-bestuurders en ambtenaren, geeft de prioriteit aan de ontwikkeling van de advies- en ondersteuningsfunctie en de realisatie van een verzamelgebouw.

Op 21 maart 1983 besluit de gemeente het Olga-complex aan de Evertsenstraat per 1 april aan de Stichting Werkgelegenheid in beheer te geven. Drie jaar later volgt Tieleman & Dros, het voormalige Mostert-complex aan de Middelstegracht.

Politieke inzichten

In de beginjaren '90 komt de Stichting als gevolg van nieuwe politieke inzichten verder van de gemeente te staan. Het bestuur wordt niet meer gevormd door gemeentebestuurders en ambtenaren, maar door bestuurders met de benodigde kwalificaties van buitenaf. Daarmee verbreedt de Stichting haar focus. Het doel is niet enkel meer het beschikbaar stellen van ruimten, maar de Stichting kan zich vanaf dat moment ook richten op de begeleiding van startende ondernemers. Ook ontwikkelen zij een actiever beleid om werklozen en uitkeringsgerechtigden via het ondernemerschap aan een inkomen te helpen. In 1992 start de Stichting voor eigen rekening en risico met de bouw van het bedrijfsgebouw aan de Frambozenweg. De Framboos wordt in 1994 in gebruik genomen.

In 1997 begint de Stichting Werkgelegenheid een samenwerking met een soortgelijke stichting in Utrecht. Twee jaar later leidt dit zelfs tot een fusie. Wanneer een project gericht op werklozen en bijstandsgerechtigden in Utrecht mislukt vanwege de administratieve organisatie, komt de Stichting in financiële problemen. In het begin van de 21e eeuw stopt de gemeente met de subsidie en kan de SWO enkel nog de verhuuractiviteiten voortzetten. Nagenoeg alle werkzaamheden worden uitbesteed en het kantoor aan de Ir. Driessenstraat wordt in gebruik genomen als bedrijfsverzamelgebouw.

Samenwerking

De afgelopen jaren is de samenwerking met de gemeente weer op gang gekomen. Samen met de gemeente is de SWO op zoek gegaan naar een nieuw bestuur, heeft ze het eerste contactpunt voor potentiële huurders (het Servicepunt Bedrijven) bemand en is een efficiënte structuur voor de opvang en begeleiding van potentiële ondernemers opgezet. Ook is de SWO een samenwerking gestart met de Kamer van Koophandel waarbij de begeleiding van starters centraal staat. Tevens zijn projecten opgezet om studenten te laten doorstromen naar het ondernemerschap.

Toen de Stichting het bedrijfsgebouw in Utrecht verkocht, ontstond er financiële ruimte om het achterstallig onderhoud aan de bedrijfsverzamelgebouwen te verhelpen en de gebouwen aan te passen aan de eisen van de huidige tijd. Vlak voor het 25-jarig jubileum zijn de verbouwingen afgerond.

Omdat onderzoek heeft uitgewezen dat de behoefte naar bedrijfsruimten voor starters jaarlijks toeneemt met 500m², heeft de gemeente de wens om het aantal bedrijfsruimten gericht op starters uit te breiden. Het zou een goede ontwikkeling betekenen voor het ondernemerschap in Leiden en het bestaansrecht van de SWO bevestigen. Het vizier is gericht op de toekomst!

Favoriet onontdekt plekje

Kunstproject 'Spring'

Claire Felicie maakte de foto's van het kunstproject 'Spring' in de gangen van De Framboos: "De foto's hebben in de eerste plaats de functie van het doorbreken van de geslotenheid van de kantoorgangen. Bewust is gekozen om een lentelandschap in beeld te brengen dat sterk contrasteert met de kantooromgeving. Dit is om de huurders een gevoel van bevrijding en rust te geven. Het opspringende meisje versterkt en benadrukt deze bevrijding en zorgt bovendien voor euforie. Met de foto's wordt een stukje zonnig, licht en vreugdevol 'buiten' naar het toch wat donkere 'binnen' gebracht."

De geschiedenis van de panden

Vier locaties, vier verhalen

De vier locaties die de Stichting Werk en Onderneming beheert, hebben elk een eigen verhaal. Soms zijn het de plaatsen die een bijzondere geschiedenis hebben, in andere gevallen zijn het de gebouwen zelf.

Bedrijvencentrum Olga

Vlak na de oprichting van de SWO in 1983, kreeg de stichting haar eerste gebouw in handen: het Olga-complex aan de Evertsenstraat. Dit oude complex werd aan het begin van de vorige eeuw gebouwd als kalkzandsteenfabriek. Het restant van een klein insteekhaventje aan de zijkant van de gebouwen herinnert aan deze tijd. Helaas is er verder weinig bekend over deze periode.

Tuinen gemeente en Olga

Al twee jaar gesprek over grondverkoop

LEIDEN

'Als ik een rel had gewild... maar ik hou niet van rellen'

Op deze foto uit het Leidsch Dagblad van 23 oktober 1981 zijn Olga-werknemers te zien die matrasvulling binnensjouwen bij de fabriek aan de Evertsenstraat.

Dit oude insteekhaventje stamt uit de tijd dat het complex nog een kalkzandsteenfabriek was.

Wat wel vaststaat, is dat aan het begin van de jaren '60 een bedrijf in röntgenapparatuur, Smit Röntgen, in de fabriek zat. In 1962 nam de röntgenafdeling van Philips dit bedrijf over. Tot 1968 bleef dit onderdeel op deze locatie gevestigd, waarna het overging in Philips Medical Systems in Best. Op de locatie in Leiden werd toen Tewea (Technisch Wetenschappelijk Apparatenbureau) geplaatst, een bedrijf dat Philips in 1964 overnam. Deze firma, die oorspronkelijk uit Amsterdam kwam, produceerde onder meer antennes. Er werkten toen circa 177 werknemers. In 1972 werd Tewea gesloten en stonden de gebouwen leeg.

De groeiende matrassenfabrikant Olga was in deze tijd gevestigd aan de Hansenstraat in Leiden. Deze locatie werd echter te klein en het bedrijf moest op zoek naar een andere vestiging. De leegstaande fabriekshallen van Philips waren hier uitstekend geschikt voor. In 1974 betrok Olga de oude fabriek.

Naast het maken van matrassen in de hallen, waren er op de tweede etage ook demonstratiekamers. Daar waren verschillende matrassen in nagemaakte slaapkamers te zien en uit te proberen. Dit was een dienst die Olga leverde aan kleine winkels van bedden en beddengoed, die hier zelf niet de ruimte voor hadden. Door een daling van de verkoop, ging het aan het begin van de jaren '80 niet goed met de matrassenfabrikant. In 1981 werd besloten tot sluiting van de fabriek in Leiden.
Na twee en een half jaar onderhandelen, kocht de gemeente uiteindelijk het complex. Een groot deel werd gesloopt en vervangen door nieuwe gebouwen van de gemeentereiniging. Een deel van de originele fabriek bleef bewaard en wordt tot op de dag van vandaag gebruikt door de SWO.

Bedrijvencentrum Tieleman & Dros

Het ontstaan van dit bedrijfsverzamelcomplex aan de Middelstegracht is te danken aan de firma Tieleman & Dros. De geschiedenis van dit bedrijf gaat terug tot 1822 toen Cornelis Dros trouwde met Catharina Maria Tieleman. Met dit huwelijk gingen twee families een verbintenis aan die, in zakelijk opzicht, tot ver in de twintigste eeuw zou duren. Samen begonnen de families een zeepziederij in Leiden. De zaken gingen goed en al snel konden zij diverse percelen en panden aankopen rond de Middelstegracht.

Hoewel de zeepziederij niet slecht liep, vond de kleinzoon van Cornelis Dros, ook Cornelis genaamd, het maar niets. Hij begon samen met zijn oom Tieleman tegenover de zeepfabriek van zijn vader een kleine handel in geconserveerde levensmiddelen. Al snel zag de vader van Cornelis in dat dit goede handel was en voegde hij zich bij het duo. De firma Tieleman & Dros was een feit. Op 5 mei 1877 legden zij de eerste steen van een groot fabrieksgebouw aan de Middelstegracht, waarvan nu een gedeelte bekend is als het Mostert-complex.

Met platte schuiten brachten zij groenten via de grachten naar de fabriek. Het pellen, doppen en snijden van de doperwten, sperziebonen en wortelen was thuiswerk. Met handkarren haalden honderden huisvrouwen de groenten op en namen het mee naar huis. Hele families werkten razendsnel om alles op tijd af te hebben. In de fabriek werden de groenten gesteriliseerd en ingeblikt. De grootste afzetmarkt voor Tieleman & Dros waren de overzeese gebieden van Nederland.

De Eerste Wereldoorlog was zakelijk gezien een goede periode voor de firma. In plaats van de ingeblikte groenten naar gebieden buiten Europa te exporteren, handelde het bedrijf nu vooral binnen Europa. De neutrale positie ►

Achter deze erker bevond zich oorspronkelijk de directiekamer van Tieleman & Dros.

Op deze foto uit 1969 staat een bedrijfswagen van het verhuisbedrijf Mostert voor de oude fabriek.
De linker drie gebouwen tot aan de garagedeuren zijn in de jaren '70 gesloopt om ruimte te maken voor de Ir. Driessenstraat.

De veilingklok in gebruik op 30 december 1988. Links zit de veilingmeester J.N. Gaykema, die vanaf 1941 tot aan de sluiting bij de veiling heeft gewerkt. Hij begon als jongste bediende en werkte zich op tot directeur.

Op het terrein naast de groenteveiling heeft vele jaren het terrein van de HCW, later HCG (Hollandsche Constructie Groep) gelegen. Deze grote staalfabrikant maakte naast spoorbruggen en staalconstructies voor gebouwen ook boortorens voor Shell.

► van Nederland in deze oorlog bood de conserven-industrie de ruimte om met alle vechtende partijen te handelen. Iets wat ook Tieleman & Dros geen windeieren heeft gelegd. Aan het eind van de oorlog viel deze vraag echter weg. Alles op alles moest worden gezet om de oude afzetgebieden weer terug te winnen, wat de firma uiteindelijk ook lukte.

De periode tussen de oorlogen stond in het teken van de grote depressie. Ook de conservenindustrie ondervond daar de nodige problemen van. Maar net zoals met de wereldeconomie kwam het ook met Tieleman & Dros weer goed. Tijdens de Tweede Wereld-oorlog had het complex zijn grootste afmeting. Het strekte zich uit over een gebied aan de Hooigracht, Middelstegracht en Uiterstegracht. Toen de oorlog afgelopen was en Indië onafhankelijk werd, bleek echter dat de firma Tieleman & Dros niet opgewassen was tegen het wegvallen van deze afzetmarkt. Op 21 april 1955 werd het faillissement uitgesproken.

De gemeente Leiden kocht het complex en sloopte een gedeelte waarna de bekende Leidse verhuizer Mostert de overige gebouwen als opslagruimte gebruikte. Ook andere kleine bedrijven vonden er tijdelijk onderdak, totdat de Stichting het complex in 1986 in handen kreeg. Het gebouw werd gerestaureerd en de ruimtes geschikt gemaakt voor de nieuwe functie als bedrijfsverzamelgebouw.

Bedrijvencentrum De Framboos

Het gebouw van de SWO aan de Frambozenweg is lang niet zo oud als de voormalig conserven-fabriek aan de Middelstegracht. Het werd pas in 1992 gebouwd. De locatie zelf is echter veel ouder en heeft een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van het bedrijfsleven van Leiden. Het pand staat namelijk op het terrein van de oude groenteveiling.
Al vanaf 1910 werden er in Leiden verschillende groenteveilingen gehouden. Vaak vonden deze plaats op de Boommarkt. Op 1 januari 1929 fuseerden de aparte veilingen in de 'Coöperatieve Groente, Fruit- en Bloemen-veilingvereniging Leiden en Omstreken'.
Deze vestigde zich op een terrein tussen de Lammenschansweg, de Veilingkade, de spoorbaan Leiden-Utrecht en de Vijf Meilaan. Op dit gebied, dat wel vier hectare groot was, werd het veilinggebouw opgericht met als centrale plek de bekende veilingklok.
De groente kwam via een stelsel van kanalen uit omliggende tuindorpen als Boskoop, Hillegom en Sassenheim.
In het midden van de veiling stond de klok. Daar tegenover stond een tribune waar de kopers en verkopers konden plaatsnemen. Vanaf de beginprijs liep de veilingklok omlaag tot een koper op zijn knop drukte en daarmee de aankoopprijs vaststelde.

In de beginjaren van de Tweede Wereldoorlog draaide de veiling nog af en toe, maar in de laatste jaren lag het stil. Het gebouw is door de Duitsers zelfs nog gebruikt als opslagplaats van de dodelijke V1-raketten. Na de oorlog herstelde de veiling zich en tot 1979 gingen de zaken goed. Daarna ging het echter bergafwaarts, waarna de veiling in 1988 werd gesloten. Na vier jaar startte de bouw van het huidige bedrijfsverzamelgebouw.

Bedrijvencentrum Ir. Driessenstraat

In 1996 betrok de Stichting Werk en Onder-neming haar vierde gebouw. Dit kantoorpand aan de Ir. Driessenstraat in de wijk Pancras-Oost staat tegenover de oude conservenfabriek van Tieleman & Dros.

In het begin van de jaren '60 van de vorige eeuw bestond de wijk voor een deel uit arbeiderswoningen en oude, soms vervallen fabriekshallen, zoals de conservenfabriek.
De gemeente smeedde grote plannen om iets met deze wijk te doen. Grote delen werden gesloopt. Tevens moest er een brede Oost-Westverbinding komen om het verkeer goed te laten doorstromen. Hiervoor werd haaks op de grachten een weg aangelegd, de Ir. Driessenstraat. De straat is genoemd naar de directeur gemeentewerken van Leiden van voor de Tweede Wereldoorlog. Hij was onder andere verantwoordelijk voor het verzinnen van straatnamen voor de toenmalige nieuwe stadswijken, zoals de Professorenwijk. Van de grote plannen van de gemeente is niet veel terecht gekomen, maar de Oost-Westverbinding is gebleven.

De 'stadsboerderij' van de orgeldraaier Jan van Putten in februari 1989.

Voordat het huidige kantoorpand aan deze straat werd gebouwd, woonde hier de Leidse orgeldraaier Jan van Putten. Zijn woning was één van de relatief weinig overgebleven gebouwen na de grote sloop in de jaren '60. Om zijn huis lag een braakliggend land. Van Putten besloot hier een hek omheen te zetten. Op het stukje land liet hij de pony lopen die zijn orgel trok. Daarnaast liepen er ook kippen, ganzen en geiten. Achttien jaar lang woonde Van Putten met zijn vrouw op deze 'stadsboerderij', totdat zijn inmiddels vervallen huis werd gesloopt en het nieuwe kantoorpand werd gebouwd. De oude orgeldraaier kreeg vlakbij een nieuw huis.

Huurder: Spacebox Nederland

De markt op met innovatief woonconcept

Een goed product ontwikkelen is één, het succesvol op de markt brengen is een expertise op zich. Dat was de reden dat Harrie van Leeuwen begin dit jaar zijn bedrijf Spacebox Nederland begon. Zijn doel: een goed product verpakken in een overtuigend concept, zodat het veel beter gaat verkopen.

In januari 2008 hakte Harrie van Leeuwen de knoop door om een eigen bedrijf te starten. “Ik begon zoals zo velen vanuit mijn eigen huis”, vertelt Harrie. “Maar al snel merkte ik dat ik me daar niet goed kon concentreren.”

Op internet vond hij de website van de SWO. “Op de Frambozenweg was een ruimte van 18 vierkante meter beschikbaar. Dat leek me wel wat. Goed betaalbaar en geen contract waar je lang aan vast zit. Dat is prettig, want ik kan nog niet zeggen in welke richting mijn bedrijf zich ontwikkelt.”

Tijd voor een nieuwe stap

Voordat Harrie van Leeuwen zich als ondernemer vestigde, werkte hij als salesmanager bij een bedrijf in de projectvloerbedekkingsbranche. “Na een reorganisatie voelde ik me daar niet meer op mijn plaats. Ik begon na te denken over een nieuwe stap. Precies in die tijd kwam ik Mart de Jong tegen. Een architect die ik al jaren kende, maar uit het oog verloren was. Hij had de Spacebox ontworpen; een innovatief en flexibel woningconcept. Hij vertelde me dat er geen progressie in de verkoop zat. Zo begon het balletje te rollen.”

De Spacebox is een volkomen nieuw soort semi-permanente woning, gemaakt van composiet-materiaal. Ze komen kant en klaar uit de fabriek, compleet met woon- en slaapkamers, toilet, douche, alle aansluitingen en afvoerkanalen. Ze zijn gemakkelijk aan en op elkaar te schakelen tot wooneenheden van maximaal drie woonlagen. De woningen zijn leverbaar in verschillende afmetingen en uitvoeringen en kunnen naar wens in tal van kleuren worden geleverd.

“Kortom”, vat de ondernemer samen, “een schitterend woonconcept, dat op veel plaatsen de ideale oplossing biedt voor huisvestingsproblemen. Maar hoewel organisaties die ze al geplaatst hebben, tevreden zijn, blijft de verkoop achter. Dát is voor mij de uitdaging waar ik naar op zoek ben. Ik ben ervan overtuigd dat de verkoop beter moet kunnen.”

Contacten leggen

“De Spacebox-woning is voor tal van doelgroepen interessant”, vertelt Harrie. “Voor woningbouwcorporaties, gemeentelijke instellingen of uitzendorganisaties, die ze kunnen inzetten voor de huisvesting van buitenlandse werknemers. Ze zijn zeer geschikt voor studenten of werkende jongeren en groepen waarvoor nog te weinig woningen worden aangeboden. Mijn dagelijkse werk bestaat voor een groot deel uit contacten leggen met partijen die geïnteresseerd kunnen zijn. Daarbij wil ik inspelen op de actualiteit, dus ik houd kranten en tijdschriften goed in de gaten.” Het is een proces dat zeer tijdrovend is. “Maar dat heb ik ingecalculeerd”, legt Harrie uit. “De markt moet stap voor stap worden opgebouwd. De reacties tijdens de gesprekken zijn positief.”

Over de bedrijfsruimte in De Framboos is Harrie bijzonder tevreden. “Het contact met andere ondernemers is stimulerend. Onlangs heb ik mijn relatiedatabase helemaal up-to-date laten maken door de stagiaires van het ROC die op de receptie werken. Ideaal! Dat heeft me veel tijd gescheeld.”

De Zijlpoort

“Gedachteloos loop of fiets je er onderdoor, zonder te beseffen wat een mooi stukje Leiden dit is! Een bijzonder punt, of je nu vanaf de kant van het water kijkt of vanaf de terrassen aan de stadskant, waar je als de zon maar even doorbreekt lekker in de luwte kan zitten. Op 3 oktober, tijdens het afsluitende vuurwerk, is de poort een sfeervolle achtergrond. Het is zeker de moeite waard om er eens wat meer aandacht aan te schenken.”

Favoriet onontdekt plekje

Huurder: Conserf - Monumenten Adviesbureau

Klimwand om inspecteurs te trainen

Door haar flexibele opstelling maakt de SWO ook plaats voor activiteiten die je niet snel in een bedrijvengebouw zou verwachten. Zo herbergt het Olga-complex een heuse klimwand, die Conserf gebruikt om monumenteninspecteurs te trainen.

Twee jaar geleden werkte Jörg Franken, eigenaar van Conserf, nog als adviseur bij de Leidse vestiging van Monumentenwacht, die in dezelfde ruimte van het Olga-complex is gevestigd.
Monumentenwacht is een landelijke organisatie die eigenaars en beheerders van monumenten ondersteunt met inspectie en preventief onderhoud van hun waardevolle panden.
De grote loodsachtige ruimte op de begane grond van het Olga-complex wordt gebruikt als opslagplaats voor het materieel en als garage voor de busjes. In een afgescheiden ruimte is het kantoor gevestigd.

“Steeds vaker kregen we bij Monumentenwacht de vraag of we konden helpen met het opstellen van begrotingen en meerjarenplannen”, vertelt Jörg. “Vooral na het invoeren van de nieuwe subsidieregeling Instandhouding Monumenten, is zo’n meerjarenplan vereist. Maar dergelijke werkzaamheden zijn commerciële activiteiten, die niet binnen het werkterrein van Monumentenwacht vielen.”
Om dit gat te dichten, richtte Jörg Franken twee jaar geleden Conserf op. Dit adviesbureau ondersteunt eigenaren en beheerders met het opstellen van plannen en begrotingen.
“Het komt er op neer dat ze van tevoren weten wanneer welk onderhoud gedaan moet worden en wat het ongeveer gaat kosten.”

De touwen in

“Onder de objecten die geïnspecteerd en gecontroleerd moeten worden, zijn ook vaak kerk- of watertorens. De bouwkundig inspecteurs beklimmen deze van de buitenkant en moeten uiteraard uitstekend getraind zijn om dit veilig te doen. En ze moeten hun vaardigheden op peil houden door regelmatig te oefenen. Dat speelt voor onze eigen inspecteurs, maar ook voor die van Monumentenwacht.”

Hieruit werd het idee geboren een klimwand op te richten, waarop inspecteurs kunnen trainen. “Als je dit in een commerciële klimhal wilt doen,” legt Jörg uit, “wordt het al snel veel te duur. Daarom was ik erg blij om van de SWO een gedeelte van de ruimte te kunnen huren waarin Monumentenwacht gehuisvest is.
Deze ruimte is ideaal: het is hoog genoeg om echt vrij in de ruimte te kunnen hangen, zodat de inspecteurs een gevoel van hoogte krijgen.”

Zo’n twee keer per maand wordt een training gegeven. Jörg, zelf een ervaren bergsporter, verzorgt een deel van de trainingen zelf. “Daarnaast worden de trainingen gegeven door professionele trainers. Zo vaak als ze willen kunnen de inspecteurs in de avonduren ook even de touwen in om te oefenen. Ook dat is een voordeel van een eigen klimwand!”

“De andere activiteiten van mijn bedrijf vinden plaats op een kantoor aan de Rijn en Schiekade”, vertelt Jörg. “Hier in het Olga-complex heb ik alleen deze klimwand en wat ruimte om materiaal op te slaan. Helaas is er geen mogelijkheid om met mijn hele bedrijf hier naar toe te verhuizen. Mogelijk gaat Monumentenwacht zijn kantooractiviteiten verhuizen naar Delft. In dat geval wil ik hun plaats wel innemen!”

Favoriet onontdekt plekje

‘Het kasteeltje’, Jan van Goyenkade 44

“Het schijnt eigenlijk ‘Ons Eiland’ te heten, maar in de buurt staat het bekend als ‘Het Kasteeltje’. Een schitterend monument op een markant punt in de stad. Omdat ik er vlakbij woon, kom ik er vaak langs. Het valt me elke keer weer op hoe prachtig het daar ligt.”

Oud-huurder: Meester Techniek BV

‘Het ontwikkelen van een idee is fantastisch’

Hans Meester runt met zijn zonen Frank en Martin een familiebedrijf. Samen ontwikkelen zij systemen en technieken die vaak revolutionair zijn. Zo werd eind jaren ’90 de schaatswereld op zijn kop gezet met de komst van de klapschaats. Meester Techniek is de mede-ontwikkelaar.

“Wij zijn een instrumentmakerij”, vertelt Hans. “Wij zijn actief in de scheepvaart, tuinbouw, luchtvaart en medische industrie.
Klanten komen met een schets of een professionele tekening en wij ontwikkelen dat idee tot een functioneel apparaat. Vooral het ontwerpen en ontwikkelen van een idee is fantastisch werk.”

Hans Meester (midden) met zijn zoons Frank en Martin.

Hans beheert het bedrijf met zijn zonen. Hij is zich pas later fulltime op Meester Techniek gaan richten. “Ik was er in eerste instantie wel bij betrokken, maar mijn zonen Frank en Martin hebben, zeker tijdens onze periode bij de SWO, de kar getrokken. Ik werkte nog in het AMC bij de afdeling Interuniversitair Oogheelkundig Instituut. Ik kreeg van mijn zoons vaak huiswerk om in de avonduurtjes te bestuderen. Zo is het een aantal jaar gegaan. Vier dagen per week zat ik in Amsterdam. De overige tijd besteedde ik aan Meester Techniek.”

Revolutie

Het bedrijf stond aan de wieg van een revolutie in de schaatssport. Halverwege de jaren ’80 ontmoette Hans tijdens een ‘vrijdagmiddagborreltje’ Gerrit Jan van Ingen Schenau, Gert de Groot en Wim Schreurs. De eerste twee zijn onderzoekers aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. “Zij hadden enkele interessante theorieën over de techniek van het schaatsen. Zij vonden dat schaatsers niet optimaal gebruik maakten van de tweekoppige kuitspier, zoals hardlopers en verspringers dat wél doen.”
Naar aanleiding van dat gesprek bouwde Hans zijn eigen schaatsen om tot klapschaatsen; schaatsen waarbij de schoen kan draaien ten opzichte van het glij-ijzer.

De tuin van Professor Oort bij de Sterrenwacht

“Mijn vader was vroeger instrumentmaker bij de Leidse Sterrenwacht. Ik bracht veel tijd door in zijn werkplaats. Ik kon met alles aan de gang en lekker knutselen. Daar heb ik mijn creativiteit kunnen ontwikkelen en is de liefde voor mijn vak ontstaan. Die liefde is van vader op zoon overgegaan. In de tuin van Professor Oort mocht ik mijn eigen boot bouwen. Ik heb daar dus de nodige uurtjes doorgebracht. Mijn favoriete plek is niet voor iedereen toegankelijk, maar de Leidse Sterrenwacht op zich is ook prachtig.”

Favoriet onontdekt plekje

Op het moment dat zoon Frank afstudeerde, werd het project opgepakt. “Frank had Werktuigkunde gestudeerd en zocht een baan. Bij wijze van bijverdienste vroeg ik hem om de klapschaats te ontwerpen.” De uitvinding zette de schaatswereld op zijn kop. De Nederlandse vrouwen verpulverden records én de concurrentie. Later volgden de mannen dit voorbeeld. De klapschaats werd een wereldwijd succes.

Koppen bij elkaar

Met de uitvinding van de klapschaats werd ook Meester Techniek geboren. “Van enkel de klapschaats konden wij niet leven. We hebben de koppen bij elkaar gestoken en zijn een bedrijf gestart. Vanaf 1 januari 1996 staan we ingeschreven bij de Kamer van Koophandel.”
Een eigen bedrijfspand had Meester Techniek nog niet. “We zijn thuis begonnen op onze zolder. Dat liep al snel uit de klauwen.”

Meester Techniek kwam via de SWO terecht in het Olga-complex. “Onze opdrachten werden steeds groter, dus onze machines ook. We hadden al snel machines van 2 of 3 ton. De gangen in het Olga-complex zijn erg smal, met hier en daar een verloop. Om die machines op de juiste plek in het gebouw te krijgen, zijn menig raam- en deurkozijn van hun plek gehaald. Het was anders onmogelijk om het voor elkaar te krijgen.”
Na bijna twee jaar waren de machines van Meester Techniek ook te groot voor het Olga-complex. Het bedrijf verkaste in 2001 naar de Dorus Rijkersweg. Hans kijkt met weemoed terug op zijn tijd als huurder van de SWO. “Het was een fijne locatie, waar wij een plezierige periode hebben gekend. Met elkaar hebben wij daar iets moois opgebouwd.”

Bedrijvencentrum Ir. Driessen

Dit bedrijfsverzamelgebouw is – zoals de naam al doet vermoeden – gevestigd aan de Ir. Driessenstraat in het centrum van de stad, tegenover het Bedrijvencentrum Tieleman & Dros. Het pand is gebouwd in 1995.
Het bedrijvencentrum Ir. Driessen is de kleinste van de SWO. Het bevat zeven kantoorunits met afmetingen tussen de 15 en 60 vierkante meter. Boven de kantoren zijn woningen gevestigd.

De beheerders

‘Elke dag is anders’

Wanneer de boiler het niet meer doet of het raam klemt, weet iedereen ze te vinden. Albert van Giezen en Flip van Hooven zijn als beheerders van de verschillende panden, hét aanspreekpunt. Beide lopen met een grote glimlach door de panden van de SWO.

Albert, 67 jaar, is acht jaar lang fulltime beheerder geweest. Na zijn pensionering in mei 2006 bleef hij voor twee dagen per week in dienst van de Stichting. “Minister Bos wil graag dat we na de 65 doorwerken, dus dan doen we dat. Ik doe het nog steeds graag”, zegt hij zelf. Sinds maart 2006 is ook Flip, 58 jaar, als beheerder actief. Hij werkt vijf dagen per week. Beiden zijn geboren Leidenaars.

Jubileum

Albert viert samen met de SWO een jubileum. Hij is voordat hij in dienst kwam zelf huurder geweest en heeft zo het begin van de SWO nog meegemaakt. “Daarvoor werkte ik bij Radioland Elektronica aan de Hogewoerd. Verder heb ik bij diverse onderhoudsbedrijven gewerkt. Ik heb verschillende faillissementen meegemaakt, dat viel niet mee. Toen dacht ik, laat ik het dan zelf maar eens proberen. Ik heb vijftien jaar lang als ZZP’er een onderhouds- en constructiebedrijf

Beheerder Albert van Giezen.

gehad in het eerste pand van de Stichting, aan de Evertsenstraat.”

Ook Flip heeft in het onderhoudswerk gezeten, op vijftien jaar na, toen hij bij de PTT werkte. “Hiervoor zat ik bij de Woningbouwvereniging Leiden, maar toen dat Portaal werd, moest het onderhoud naar een extern bedrijf in Nijmegen. Dat ging na een aantal jaar failliet. Toen ben ik hier terechtgekomen.” Flip doet de verhuur. Wanneer een unit leegkomt, loopt hij alles na, leidt de nieuwe huurder rond en maakt de ruimte gereed voor gebruik. “Je zegt tegen de mensen: dit mag niet, dat mag wel. Maar je komt tegen dat ze de wanden paars en groen geschilderd hebben; dat kan natuurlijk niet in zo’n gebouw. Tenzij je het weer in dezelfde staat terugbrengt, maar anders heeft die huurder toch een probleem.”

Werkplaats

Zware klussen doen ze met z’n tweeën, maar verder werken ze alleen. Hun standplaats is aan de Evertsenstraat; daar hebben ze een werkplaats. Vroeger was de SWO ook buiten Leiden actief. Albert: “Dan moest ik naar Utrecht, daar stond een gebouw in Kanaleneiland. De computers werden daar onder de neus van de mensen weggestolen. Verder in Rotterdam, bij het Zuidplein en in Vlaardingen, daar heb ik nog een verbouwing uitgevoerd. Allemaal met mijn eigen autootje. Vond ik overigens best leuk, al zou ik het nu niet meer willen.”
Het werk zal niet snel gaan vervelen. “Of elke week weer anders is? Elke dág is anders. Tijdens de verbouwing van de receptie aan de Frambozenweg bijvoorbeeld bleek niemand eraan gedacht te hebben de apparatuur even af te dekken. Moet je dan toch ter plekke organiseren”, zegt Albert.

Het Tieleman & Dros-complex is wat het werk betreft het leukste, omdat het een pand is met historie. Het pand aan de Frambozenweg is nog tamelijk nieuw. Albert: “Daar valt niet veel te doen. Misschien moet de gevelbekleding over een tijdje eens opgeknapt worden, maar dat is aannemerswerk.” Ze weten nog wel dat de groenteveiling daar was. “Nadat die dicht ►

Beheerder Flip van Hooven.

► ging, is er jarenlang niets gebeurd. Totdat de gemeente de grond kocht en er een bedrijventerrein van maakte."
Of ze wel eens rare dingen hebben meegemaakt? Flip: "Toen ik net in functie was, werd ik op zaterdag gebeld: was er ingebroken op de Middelstegracht. Kantoor opengemaakt. Je moet dan zorgen dat het dicht kan, politie er bij en dat soort dingen. De huurder laten komen, kijken of ze wat missen in hun kantoor." Albert: "Het is op de Frambozenweg ook wel eens gebeurd dat er twaalf kantoren waren opengebroken." Huurders zijn ook zelf vaak onachtzaam. Flip: "Je wordt er soms niet goed van wat er gebeurt. Je kunt overal wel een politieagent neerzetten. Alleen in het pand aan de Ir. Driessenstraat hoor je weinig klachten. Daar zitten natuurlijk ook maar een paar huurders. Iedereen kent elkaar."

Albert van Giezen

De ligplaats van zijn boot aan de Zijl

"Een plek waar ik graag kom is de Zijl. Het mooiste plekje is het niet, maar omdat ik veel vaar is het voor mij bijzonder. Op de Zijl zelf kun je niet aanleggen, maar ik heb wel een ligplaats van de Watersportvereniging Leiden, tegenover dat nieuwe restaurant, De Maalstroom. Omdat mijn boot te groot is, kan ik er de stad niet mee in. Met een sloep kun je de bruggen onderdoor, maar deze is 9,5 meter. Ik ben wel eens in de passantenhaven geweest, maar omdat de Zijl vlakbij is, heb ik daar eigenlijk niets te zoeken. Ik ben met mijn boot dit jaar vijf weken op vakantie geweest naar België. Daar kan ik de mensen gelukkig nog verstaan. Verder ben ik nog nooit geweest met mijn boot. Ik wil nog een keer naar Frankrijk afzakken, maar dan moet ik er wel een flinke tijd voor uittrekken. In het weekend blijf ik in de regio; de Kaag, de Brasem, de Westeinder. Ik ben lid van de Unie van Watertoeristen, die hebben een eiland op de Kaag, daar ligt 's nachts mijn boot."

Favoriet onontdekt plekje

Flip van Hooven

De Burcht

"Op de Burcht is mijn trouwreportage gemaakt. Dus dat plekje komt dan terug in je gedachten. Daar begon de victorie. Dat was in 1971, een tijdje terug dus. De datum is al van mijn ring afgesleten. De fotograaf vroeg nog of ik m'n hoed omhoog wilde gooien voor de foto, met mijn vrouw ervoor. Ik zeg als jij hem betaalt, vind ik het best! Ja zeg, dat jacquet had ik gehuurd. Tegenwoordig loop ik regelmatig langs de Burcht. Het is soms de kortste weg naar de Breestraat of de markt. Nee, ik kom er niet meer op. Jammer dat er zoveel kapot wordt gemaakt. Ze kunnen op deze manier wel aan de gang blijven met opknappen."

Favoriet onontdekt plekje

Directeur SWO: Arie Feij

‘Bedrijven moeten uit onze panden groeien’

Arie Feij kwam in 2007 binnen in een hectische tijd, maar heeft de zaken van de Stichting Werk & Onderneming inmiddels goed op de rails. De directeur ziet het 25-jarig jubileum daarom niet enkel als een moment om terug te kijken. “Het is tijd voor een nieuwe start.”

De stress van de drukke beginperiode is niet op het gezicht van Arie Feij af te lezen. De directeur komt rustig over en oogt ontspannen. Wanneer hij begint te praten over zijn werk is een glinstering in zijn ogen zichtbaar. “Ik heb het hier erg naar mijn zin. Het is een dynamische functie en ik heb veel contacten. Ik vind het prettig om een bijdrage te leveren aan het ondernemerschap in Leiden. Ik ben zelf geen ondernemer, maar voel mij wel zo. Ik ben eigenlijk een maatschappelijk ondernemer die constant op de loer ligt om verbeteringen te kunnen aanbrengen. Ik denk dat ik mij daarom goed kan inleven in de huurders.”

Afspraak

Voordat Feij de stap maakte naar SWO werkte hij bij diverse woningcorporaties en Graydon kredietbeoordelingen en incasso. “Ik ben dan ook gewend om te werken volgens het principe afspraak is afspraak. Ik merk dat je met ondernemers gemakkelijker kunt werken dan met particulieren. Voor ondernemers staat er meer op het spel. Ze weten dat wanneer hun bedrijf failliet gaat, ze wellicht ook hun woning moeten verlaten. Ondernemers nemen daarom minder risico bij de betaling van de maandelijkse huur. Tevens valt er altijd goed met ze te praten.”

Gelukkig voor de directeur heeft de SWO over het algemeen weinig problemen met de huurders. De Stichting heeft tenslotte als functie om het ondernemerschap in Leiden te bevorderen. “Het verbaast mij dat Leiden onder het gemiddelde scoort met het ondernemerschap. Van een universiteitsstad verwacht je meer. Dit is dan ook één van de redenen waarom we een goede samenwerking hebben met de gemeente Leiden. Ook zij zien het ondernemerschap als de economische motor. Het contact is niet frequent, maar wel goed. De gemeente kijkt over onze schouder mee en dat is prettig. Het is onze gemeenschappelijke taak om het ondernemerschap in Leiden te stimuleren. Met het verhuren van geschikte en betaalbare bedrijfspanden kunnen we starters op weg helpen. Bedrijven die het naar hun zin hebben, mogen blijven zitten, maar het wel is onze insteek dat bedrijven uit het pand groeien en de commerciële huur- of koopmarkt op gaan.”

Opgetuigd

Feij kijkt uit naar het jubileum. “Mijn eerste taak was het analyseren hoe de Stichting er voor stond. Ik ben daar van geschrokken. De administratie was uitbesteed en daar hadden we weinig zicht op. Ook hadden we geen goed beeld van onze huurders. Het bleek zelfs dat sommige huurders niet eens een contract hadden. De Stichting was eigenlijk slapend, maar we waren ondertussen wel bezig met verbouwingen in drie van de vier complexen. Inmiddels staan we er beter voor. Alle verbouwingen zijn afgerond, we hebben een duidelijk overzicht van onze huurders en ook de administratie is bijna op orde. De Stichting is weer volwassen en helemaal opgetuigd. Het jubileum voelt als een nieuwe start en daar heb ik veel zin in.”

De viskraam van Hartevelt, woensdagochtend op de markt

“Ik vind het heerlijk om op woensdag tijdens mijn pauze een rondje te lopen over de markt. De markt is de bron van de handel en bedrijvigheid en dus ook de basis van het ondernemerschap. Mijn rondje over de markt eindigt bij de viskraam van Hartevelt. Ik eet daar altijd twee haringen. Heerlijk! Wanneer de Hollandse Nieuwe er is, bestel ik ze altijd zonder uitjes. Later in het seizoen zijn de haringen minder van smaak. Dan neem ik er wel uitjes bij. Naar een bestelling hoeven de medewerkers van de viskraam niet te vragen. Wanneer ik aan kom lopen, beginnen ze al met snijden. Ze maken de haringen dan speciaal voor mij schoon.”

Favoriet onontdekt plekje

Oud-huurder: Maters & Hermsen

Eigenzinnige bedrijfsjournalisten

Wie vandaag binnenloopt bij Maters & Hermsen, in het flink bemeten pand aan de Herengracht, ziet een bruisend bedrijf, waar een groot aantal mensen enthousiast aan het werk is. De toon hiervoor werd vijftien jaar geleden gezet in het Mostert-complex aan de Middelstegracht.

Jeroen Maters (links) met zijn zakenpartner Fred Hermsen.

Fred Hermsen, één van de directeuren, vertelt met plezier over die eerste tijd. “Jeroen Maters, die de vriend was van een huisgenote, bracht ons op het spoor van de bedrijfsjournalistiek. Hij had Journalistiek gestudeerd in Tilburg en voerde in het leger de eindredactie over een aantal interne bladen. Zelf had ik geschiedenis gestudeerd en er leek een toekomst voor me weggelegd aan de universiteit. Het idee van Jeroen om een bedrijf te beginnen sprak me echter meer aan. Toen zijn we er voor gegaan.”

De eerste stappen werden vanuit de studentenkamers gezet, maar na een half jaar betrok het duo een SWO-ruimte aan de Middelstegracht. “We hadden meteen al een aardig groot kantoor, zo’n 8 bij 10 meter. De huur was erg laag door de subsidie. Dat was maar goed ook, want veel konden we niet betalen.”

Een frisse wind

De kersverse bedrijfsjournalisten hadden van meet af aan een eigen kijk op de journalistiek, die flink bleek af te wijken van wat in die tijd gangbaar was. “De bladen die gemaakt werden, waren veredelde clubblaadjes of protserige glossy’s. Wij wilden juist échte journalistieke methoden toepassen en geloofwaardige producten maken. Ons werk moest mensen aan het denken zetten en de communicatie en de organisatie-ontwikkeling bevorderen. Deze visie sloeg aan. Het was een frisse wind, die klanten en lezers op prijs stelden.”

“Wat ik me van die eerste tijd herinner,” gaat Fred Hermsen verder, “is dat het echt keihard werken was. Vaak zeven dagen per week, als het moest tot midden in de nacht. Achteraf bezien leidden we een betrekkelijk eenzijdig leven, maar we deden het toch met plezier. Je hield elkaar bij de les. Wat ik me ook herinner, is het enthousiasme van Anja en José van de SWO. José was zeer betrokken, een ambtenaar met een hart voor de zaak. Ze kwam af en toe kijken hoe het ging en organiseerde borrels. Wat een leuke tijd was dat! Het was ook een echte yuppentijd. In het Mostert-complex zaten allemaal van die bezige baasjes, die met heilig vuur werkten aan de opbouw van hun bedrijf. Ook al deden we niet veel samen, die sfeer werkte toch inspirerend. We kwamen elkaar tegen op vrijdagmiddag in de Bontekoe.”

Doorgegroeid

Ondertussen bleef het bedrijf groeien. “Alles ging stap voor stap. Als ik nog terugdenk aan het eerste meubilair dat we gingen kopen met mijn blauwe eend bij IKEA in Delft. Dak open, en vervolgens een zware stortbui op onze kop. Onze eerste printer, de eerste telefooncentrale, het eerste netwerk, de eerste medewerker. En elke keer flitste door mijn hoofd: ‘Nú zijn we een echt bedrijf, nu wordt het serieus!” Na een jaar of zeven groeide Maters & Hermsen definitief uit de ruimte aan de Middelstegracht. “Op het laatst zaten we daar met meer dan twaalf mensen.”
In 1999 verhuisde het kantoor naar de Latijnse School aan de Lokhorststraat en in 2003 naar het huidige pand aan de Herengracht. Vanaf 2004 werden ook vestigingen geopend in Amsterdam, Zwolle en Den Bosch.

Wat zou je verder nog wensen, als je erin geslaagd bent zo’n mooi bedrijf met vijftig medewerkers op te bouwen? “Ik moet er niet aan denken dat we nu klaar zouden zijn. De tent verkopen is niets voor ons.”

Groenesteeg 39

“Altijd gedacht dat dit het huis van gifmengster Goeie Mie was, maar zij woonde op 79, las ik laatst. Mijn broer woonde wel op nummer 39, tijdens zijn studie in de jaren zeventig. Hij verzekerde me dat Goeie Mie in zijn studentenkamer een van haar slachtoffers had gemaakt. Hij woonde er prima, maar voegde er met een satanische grijns aan toe dat hij gewoon kon voelen dat er ooit iets vreselijks was gebeurd. Als tiener huiverde ik daar altijd van. Ik moet daar nog steeds aan denken als ik erlangs fiets. Nu met een glimlach.”

Favoriet onontdekt plekje

Bedrijvencentrum Olga

Het Olga Bedrijvencentrum ligt net buiten het centrum, nabij de Zijlsingel. Het gebouw beschikt over 36 ruimten (dit worden er 38) waarvan tien kantoorunits. De overige ruimten zijn beschikbaar voor ambachtelijke bedrijven. De oppervlaktes variëren van 30 tot 90 vierkante meter voor kantoorruimten en van 40 tot 140 vierkante meter voor bedrijfsruimten.

Beleidsmedewerker gemeente Leiden: Anja Quist

‘Voor altijd een band met de SWO’

Wanneer Anja Quist vertelt over haar tijd bij de Stichting Werk en Onderneming heeft ze zichtbaar plezier. Ondanks dat ze de Stichting in 1998 verliet voor een functie binnen de gemeente Leiden, vertelt ze in geuren en kleuren over een belangrijk deel van haar leven. Oude liefde roest in haar geval duidelijk niet!

Anja Quist is werkzaam als beleidsmedewerker binnen de afdeling Realisatie van het team Stadskennis en Cultuur. Na een reorganisatie binnen de gemeente Leiden stapte ze op 1 januari 2008 over van de dienst Milieu en Beheer naar haar huidige functie. Daar kwam ze weer in aanraking met een oude liefde: de Stichting Werk en Onderneming.

Aanspreekpunt

Anja: “Wij hebben een faciliterende en ondersteunende functie voor startende bedrijven. Wij vormen een aanspreekpunt tussen de SWO en de Kamer van Koophandel. Bij ons Servicepunt Bedrijven voorzien wij iedereen vrijblijvend van advies, worden afspraken gemaakt om bedrijfsruimtes in één van de bedrijfsverzamelgebouwen van de Stichting te bezichtigen en het bedrijfsplan te laten toetsen door de Kamer van Koophandel. Ook kunnen potentiële starters een informatiemap krijgen met alle benodigde informatie waarmee wij ze zo goed mogelijk willen informeren. Het is een inspirerende functie en doet mij denken aan mijn tijd bij de Stichting.”

Anja Quist was tussen 1993 en 1998 vijf jaar werkzaam voor de SWO (toen nog Stichting Werkgelegenheid). Tijdens die periode maakte de Stichting een grote sprong voorwaarts. “De opening van het kantoorgebouw aan de Frambozenweg was een grote stap. In één klap kregen we er ruim twee keer zoveel huurders bij! Ik kan mij de opening van het pand nog herinneren. De receptie in een tent naast het gebouw, prachtig! Maar het was heftig. We hebben ons in die tijd drie slagen in de rondte gewerkt. Het was een ware aanslag op de medewerkers. Maar als ik er op terugkijk was het altijd erg gezellig. Zo’n grote operatie met zoveel werk; zoiets deel je met collega’s. Dat schept voor altijd een band.”

Contact met Leiden

Door haar werk voor de Stichting raakte ze snel bekend met Leiden. “Ik was voor die tijd werkzaam in Arnhem. Ik kom oorspronkelijk uit het Westland en heb in Den Haag gewerkt. Een grote cultuurshock was het dus niet, maar ik kende niets of niemand in Leiden. Door dagelijks met mensen van allerlei soorten bedrijven in contact te komen, ging het inburgeren vrij gemakkelijk.”

Als medewerker van de gemeente Leiden komt Anja nog regelmatig in de oude panden van de SWO. “Laatst ben ik in het Mostert- en Olga-complex geweest. Bij het Olga-complex kreeg ik vroeger altijd het gevoel een oude fabriek in een Oostblokland te bezoeken. Inmiddels zijn de panden opgeknapt en zijn ze helemaal van deze tijd. Ik was onder de indruk van het nieuwe interieur. Het doet mij veel plezier dat het zo mooi is geworden.”

Ze is blij dat ze nog steeds direct bij de Stichting is betrokken. “Zo is het kringetje weer rond. Of het toeval is dat deSWO juist in mijn portefeuille terecht is gekomen? Ik weet het niet, de SWO viel binnen ons team en is bij mij terecht gekomen. Het contact en de samenwerking is goed. Er wordt veel initiatief genomen en dat gaat altijd in goed overleg. De SWO kan zich op deze manier goed ontwikkelen.”

Favoriet onontdekt plekje

Ophaalbrug over het Utrechts Jaagpad

“Het is een grappige en kenmerkende brug. Vlakbij het ophaalbruggetje ligt aan de ene kant het Olga-complex en aan de andere kant het terrein van de dienst Milieu en Beheer. Tijdens mijn periode bij de Stichting gaven we in het inmiddels afgebroken bijgebouw cursussen aan startende ondernemers. Het ophaalbruggetje kreeg na mijn vertrek bij de Stichting een symbolische functie. Ik fietste vaak over het bruggetje en bevond me dan tussen het ‘heden en verleden’. Ik had dus feitelijk elke dag zicht op het Olga-complex. Op die manier is de Stichting nooit uit mijn gedachten verdwenen.”

Huurder: Kees Internetbureau

Internet op klompen

De naam doet het al vermoeden. Kees, ‘internet op klompen’, bouwt websites zonder moeilijk te doen. Met die eenvoud schoppen ze het ver, want in nog geen twee jaar tijd groeide het bedrijf als kool. “We maken het onze klanten zo gemakkelijk mogelijk”, zegt ‘baas’ Désirée Battjes.

De klomp als bedrijfssymbool, weinig ondernemingen wagen zich eraan. Maar de solide klomp past bij Kees, een naam die ook al doet denken aan robuuste eenvoud. “Toen ik begon met websites bouwen, hoorde ik iedereen praten over zaken als full service e-commerce opportunities, bla, bla, bla“, zegt Désirée. “In het begin was ik daar erg van onder de indruk, maar na een tijdje merkte ik dat het veel geblaat en weinig wol is. Ook aan mensen zonder technische achtergrond, zoals ikzelf, kun je helder en gemakkelijk uitleggen hoe websites in elkaar zitten. Vandaar dat wij ons presenteren als internet op klompen, want zo simpel is het om een website te maken.“
De naam Kees is een samentrekking van Dees (Désirée) en de naam van haar man, Chris. ”We waren al Kees voordat we een bedrijf hadden. Mijn man en ik onderschreven onze vakantiekaartjes en onze trouwkaart al met Kees. Toen we ons als bedrijf gingen inschrijven bij de Kamer van Koophandel, kwamen we snel uit op de naam Kees”, vertelt Désirée.

Dick Bruna-lijntjes

De eenvoud voert Kees door in elk aspect van het bedrijf. Ook de Content Management Systemen, waarmee content op websites wordt geplaatst, zijn voor klanten zo toegankelijk mogelijk gemaakt. “In het CMS zetten we alleen wat klanten echt nodig hebben en wat ze regelmatig moeten vernieuwen, zoals nieuwsberichten en agenda’s. Je kunt een ingewikkelde CMS maken waarmee je een logo kunt veranderen, maar klanten passen hun logo niet elke dag aan. Wij maken, zoals we dat noemen, CMS met Dick Bruna-lijntjes. Helder en eenvoudig.”

De aanpak zonder opsmuk valt in goede aarde, want Kees groeide van één medewerker in januari 2007 naar zes medewerkers nu. Désirée: “Onder onze klanten zitten veel gevestigde namen, zoals uitgeverij Sdu en de Nederlandse Mededingingsautoriteit. Sdu maakt nu de Bijbel voor ondernemingsraden, veel stoffiger kun je het niet bedenken. Misschien zoeken deze organisaties juist daarom wel een informeel, enthousiast en creatief bedrijf. Maar we zijn ook solide en staan met onze poten in de klei, net als de klomp.”

Schommel en dartbord

Kees zit nu twee jaar in het pand aan de Middelstegracht, waar Désirée zich als een vis in het water voelt. “Ik ben gek op Leiden en je zit hier middenin de stad. Het is een mooie ruimte geworden na de verbouwing. Toevallig heeft de SWO met de verbouwing veel in rood en zwart geschilderd, precies de huisstijlkleuren van Kees. Erg aardig van de SWO om onze kleuren te gebruiken.” Samen met haar man werkt Désirée op de zolder, waar een dartbord en een schommel direct opvallen. “Hier ontvangen we klanten en ja, die gaan ook wel eens op de schommel zitten. We kunnen hier lekker rustig werken, behalve als het hard waait want dan giert de wind hier rond het gebouw”, lacht ze. “De jonge honden zitten in de ruimte aan de overkant, waar de hele dag Radio 538 aan staat. Het zou mooi zijn als beide ruimtes wat dichter bij elkaar zouden liggen, want nu moeten we steeds buitenom lopen. Maar ik ben blij met de SWO. Ook hulde voor de beheerders. Zij regelen hier alles. Als de kraan stuk is, is het snel gemaakt. Zulke mensen heb je nodig.”

Favoriet onontdekt plekje

Het Van der Werffpark

“Lange tijd was het Van der Werffpark een wat zieltogend park. Maar sinds het Kammerlingh Onnes Laboratorium is vervangen door de Rechtenfaculteit, is het weer gaan leven. Er zitten nu veel studenten en een enkele junk, maar vroeger hingen er alleen maar verslaafden rond. Nu is het een stadspark geworden, een soort mini-Vondelpark waar mensen Pétanque spelen, jongeren elkaar bekijken en gezinnen met hun kinderen spelen. Wij wonen er vlakbij en gaan er met onze twee kleine zoontjes graag heen.”

Oud-huurder: Polymetaal

Huurder van het eerste uur

Bijna even oud als de jubilerende SWO is het bedrijf Polymetaal, dat in 1983 van start ging in het net geopende Olga-complex. Sindsdien groeide het constructiebedrijf uit tot een bloeiende fabrikant van apparatuur voor de grafische sector, die zijn persen over de hele wereld verscheept. Daar zag het die eerste jaren nog niet naar uit.

"Nee, de allereerste waren we niet", zegt eigenaar Hugo Bos. "Wij waren de tweede. Maar we zijn wel het oudste SWO-bedrijf dat nog bestaat. Veel bedrijven uit die begintijd hebben het niet gehaald. Dat is niet zo verwonderlijk. Het waren economisch moeilijke tijden."

Hugo Bos werd opgeleid als werktuigbouwkundige en studeerde daarna Sociologie in Groningen. "Omdat ik mijn doctoraal in Leiden deed, kwam ik hier terecht. Ik hobbyde er in mijn studententijd een beetje bij met het construeren van allerlei dingen. In een kelder van een studentenhuis, waar ik een tijdje woonde, had ik een metaalwerkplaatsje. Eén van de studenten in het huis deed Grafiek op de Kunstacademie en vroeg me of ik niet een etspers voor hem kon maken. Daarmee is het in feite begonnen."

Het duurde toen nog een aantal jaren voordat Bos zijn werkzaamheden onderbracht in zijn bedrijf Polymetaal. "Die naam zegt niets over wat we precies doen. Met een naam als Polymetaal kon je in de beginperiode nog alle kanten uit. In het begin moest ik ook wel alles aannemen om in elk geval brood op de plank te hebben."

Wereldwijd leverancier van persen

Tegenwoordig ontwerpt en fabriceert Polymetaal diverse apparatuur voor grafische kunst, zoals etspersen, lithopersen en hoogdrukpersen. De persen worden bijna helemaal door het bedrijf zelf gemaakt, in de werkplaats aan de Evertsenstraat, op een steenworp afstand van het Olga-complex, waar Hugo Bos in 1983 begon.

Eigen bedrijfspand, Evertsenstraat 69C

"Ons pand is een industrieel monument. Ooit was hier een leerlooierij gevestigd. Dat was zoals bekend niet echt een schone bedrijfstak, maar het is een goed voorbeeld van de bedrijvigheid die vroeger overal in Leiden, midden tussen de woonwijken in, te vinden was. Weinig mensen die door de Evertsenstraat rijden, vermoeden dat dit pand hier staat. Ik vind het mooi dat wij hier nu met ons bedrijf zitten en zo bijdragen tot het in stand houden van een stukje van het Leids industrieel erfgoed."

Favoriet onontdekt plekje

Die eerste jaren was de Stichting nog niet zo gestructureerd, herinnert Bos zich. "Er werd een beetje ad-hoc ingespeeld op de behoeften van de ondernemers. Ik heb bijvoorbeeld eens 5.000 gulden geleend voor de aanschaf van machines. Daar was geen regeling voor, maar daar werd dan gewoon een mouw aan gepast. Nu is dat ondenkbaar. Het was een bijzondere tijd, waaraan ik nog met plezier terugdenk." Toch was het in het begin vooral hard werken, vertelt Bos. "Het kwam me beslist niet aanwaaien. Stukje bij beetje groeide Polymetaal en kwamen er twee personeelsleden bij. We snoepten er stiekem af en toe wat ruimte bij in het Olga-complex. Dat mocht eigenlijk niet, maar het werd oogluikend toegestaan."

De grote kentering kwam met de komst van internet. "Wij waren er snel bij met de ontwikkeling van een website, rond 1998. Ineens begon onze omzet explosief te groeien. Grafische kunstenaars, bedrijven en instellingen van over de hele wereld konden ons vinden." Polymetaal verhuisde naar een oude werkplaats iets verderop in de Evertsenstraat. "Daar huurden we al sinds 1985 een ruimte voor de opslag van materialen. Nu kwam er ruimte vrij om ons hele bedrijf daar te vestigen. Sindsdien is het bedrijf flink gegroeid. We zijn met zes mensen. Ongeveer 90 procent van onze productie gaat over de grens, van de Verenigde Staten tot Japan en van Indonesië tot de Canarische Eilanden. Een belangrijk deel van onze apparatuur verkopen wij via dealers die gespecialiseerd zijn in kunstenaarsmaterialen. Verder leveren we op bestelling aan bijvoorbeeld individuele kunstenaars en kunstacademies. Ook verkopen we via onze internetwinkel grafische materialen."

"We maken geen reclame en toch kunnen we het werk maar nét aan", constateert Bos tevreden. "Daarom heb ik sinds een aantal jaar een groot deel van de productie uitbesteed naar Polen en we hebben contacten voor uitbesteding in China. Op dit moment behoren we tot de belangrijkste partijen ter wereld. En dat willen we natuurlijk blijven!"

De receptionisten van De Framboos

Fris, vlot en altijd aanwezig

De SWO verzorgt de huurders van het kantorencomplex aan de Frambozenweg goed. Elke dag worden zij bij binnenkomst 'goedemorgen' gewenst en alle klanten en zakenrelaties krijgen een vrolijk welkom aan de balie. De receptionisten staan altijd klaar voor de huurders. In korte portretjes stellen zij zich voor.

Naam: Jan-Hendrik Berends
Leeftijd: 24
Woonplaats: Leiden
Werkdag: Maandag.
Het is rustig werk. Ik neem vaak een leesboek mee, maar duik ook in de studieboeken.
Studie/baan naast de SWO: Ik studeer Bestuurskunde in Leiden. Ik ben nu bezig met mijn laatste jaar. Het is een brede opleiding die aansluit bij de actualiteit.
Hobby's: Ik lees graag. Vooral de boeken van Louis Couperus hebben mijn voorkeur. Ik vind het achterliggende idee boeiend dat je in je leven niet ontkomt aan je lot.
Toekomstplannen: Ik ga na deze studie waarschijnlijk aan het werk. Ik verwacht dat ik aan de slag ga als beleidsmedewerker of onderzoeksassistent.
Favoriet onontdekt plekje: Het Plantsoen in Leiden vanwege de negentiende eeuwse sfeer. Het is goed aangelegd met mooie huizen. Wanneer ik in de buurt moet zijn, fiets ik graag een stukje om zodat ik door het Plantsoen kan rijden.

Naam: Marlies Groeneweg
Leeftijd: 28
Woonplaats: Leiden
Werkdag: Dinsdag.
Het is leuk dat er zoveel bedrijven in het pand zijn gevestigd. Hierdoor heb ik contact met veel mensen.
Studie/baan naast de SWO: Ik studeer Psychodiagnostiek. Door onderzoek en coaching probeer ik mensen verder te helpen in bijvoorbeeld hun loopbaankeuze. Tevens geef ik bijles aan kinderen op de basisschool.
Hobby's: Ik houd van cultuur. Ik ga graag naar een museum om kunst te bekijken. Abstracte kunst heeft mijn voorkeur. Zelf ben ik begonnen aan een cursus experimentele schilderkunst.
Toekomstplannen: Over een jaar ben ik klaar met mijn studie. Ik verwacht dat ik dan ga werken. Wellicht dat ik mensen ga coachen op persoonlijk vlak. Dat bevalt tijdens mijn studie erg goed.
Favoriet onontdekt plekje: Ik word altijd vrolijk van het Rapenburg vanwege de idyllische grachten en de mooie verlichting.

Naam: Astrid Delaere
Leeftijd: 24
Woonplaats: Voorschoten
Werkdag: Woensdag. Ik vind het leuk werk omdat ik veel verschillende mensen kan helpen. Er gebeurt altijd iets onverwachts.
Studie/baan naast de SWO: Ik studeer Godsdienstwetenschappen en heb me gespecialiseerd op de Islam. Ik vind het interessant omdat het een actueel onderwerp is. Om die godsdienst van binnenuit een beetje te begrijpen, studeer ik ook Arabisch.
Hobby's: Ik ga graag op reis. Ik maak bij voorkeur verre reizen naar het Midden-Oosten, maar ga ook graag naar België. Ook houd ik ervan om wat te drinken in Einstein of het Koffiehuisje in Leiden.
Toekomstplannen: Ik zie wel wat er op mijn pad komt. Ik hoop op een Arabisch huisje, een Vlaams tuintje en een Nederlands beestje.
Favoriet onontdekt plekje: Ik kom altijd graag in de Openbare Bibliotheek. Vooral wanneer je bij de tijdschriften gaat zitten, is het heerlijk rustig.

Naam: Boukje Tijsterman
Leeftijd: 25
Woonplaats: Oegstgeest
Werkdag: Donderdag. Het is een rustige baan en daarom een goede manier om studie en werk te combineren.
Studie/baan naast de SWO: Ik heb eerst een jaar Rechten gestudeerd, maar ben nu bezig met Criminologie in Leiden. Deze studie bevalt beter. Ik werk liever met mensen dan met woordjes.
Hobby's: Ik ga graag naar festivals en optredens. Ik houd van alternatieve muziek en Britpop. Lowlands is mijn favoriete festival. Verder besteed ik veel tijd aan mijn studentenvereniging SSR en werk ik als vrijwilliger achter de bar bij het LVC.
Toekomstplannen: Mijn studie is bijna afgerond. Misschien dat ik nog SPH ga studeren.
Favoriet onontdekt plekje: Niet echt onontdekt, maar De Burcht vind ik prachtig. Een heerlijke plek om te relaxen.

Naam: Fleur Wensveen
Leeftijd: 22
Woonplaats: Leiden
Werkdag: Vrijdag.
Het is een rustige baan waarbij ik ook kan studeren. Ik vind het gezellig dat een aantal mensen regelmatig een praatje komt maken.
Studie/baan naast de SWO: Ik studeer Talen en Culturen van Afrika. Ik heb een boekje geschreven over een Afrikaanse taal die nog slechts door vijf mensen in de wereld wordt gesproken. Dankzij dit boekje kan deze taal misschien overleven.
Hobby's: Ik ga graag op reis. Zo ben ik voor mijn studie een aantal keer in Afrika geweest. Tegenwoordig sport ik ook graag. Ik doe aan tennis, fitness en tae bo.
Toekomstplannen: Mijn studie duurt nog twee jaar, maar ik denk dat ik daarna verder ga leren. Ik wil in elk geval veel blijven reizen.
Favoriet onontdekt plekje: Café de Burcht, omdat daar veel excentrieke mensen komen. Het is heerlijk om daar wat te gaan drinken en mensen te kijken. Er gebeurt altijd wel wat.

Bedrijvencentrum De Framboos

Het bedrijfsverzamelgebouw De Framboos ligt tussen winkelcentrum de Luifelbaan en station Lammenschans. Het complex heeft 52 kantoorunits variërend van 20 tot 50 vierkante meter. Daarnaast zijn er achttien ruimten voor ambachtelijke bedrijven met oppervlaktes tussen de 60 en 130 vierkante meter. Als enige complex van de SWO heeft De Framboos een gezamenlijke receptie.

Bestuursvoorzitter van de SWO: Roel van den Berg

Leidenaar van beroep

“Leiden is een prachtige stad, die ondernemers van groot tot klein zeer veel te bieden heeft”, meent Roel van den Berg, bestuursvoorzitter van de SWO. De enorme bedrijvigheid van de stad fascineert hem. Reden waarom hij met enthousiasme een deel van zijn vrije tijd investeert in bedrijven die nog bezig zijn hun weg te vinden: de starters.

Over het doel van de SWO heeft Van den Berg een duidelijk standpunt: “Startende bedrijven ondersteunen door passende en betaalbare bedrijfsruimte aan te bieden.” Die huisvesting hoeft in zijn ogen niet extra goedkoop te zijn. “Onze vierkantemeterprijzen liggen ongeveer op commercieel niveau. Onze kracht is dat we starters kleine ruimtes bieden, waaraan ze doorgaans genoeg hebben, en flexibele contracten in plaats van de langlopende huurcontracten van de commerciële markt.”

Betrokken bij Leidse ondernemers

Sinds het begin van 2007 is Van den Berg voorzitter van het bestuur van de SWO, een ‘vrijwilligersbaan’ naast zijn dagelijkse werk als directeur van ING Bank Leiden. Zijn betrokkenheid bij Leidse ondernemers dateert al van veel eerder. Zo was hij jarenlang penningmeester en vice-voorzitter van ondernemersvereniging LVI en stond hij aan de wieg van de fusie met MKB Leiden, waaruit in 2006 de BV Leiden is voortgekomen.

“Het bestuur van de SWO bestaat uit enthousiaste en zeer deskundige mensen”, vertelt Van den Berg. “Zij oefenen hun functie uit dankzij een stuk maatschappelijke betrokkenheid, maar ook omdat ze het gewoon leuk vinden.” Naast voorzitter Van den Berg telt het bestuur bouwkundige Koos van Leijden, bedrijfsmakelaar Aad Barnhoorn en financieel expert Peter Halkes. “Samen met directeur Arie Feij hebben we een goede, slagvaardige club, waarmee we de SWO goed op de rails kunnen houden.”

Doen waar je goed in bent

De SWO is in de loop der jaren van koers veranderd, ziet Van den Berg. “25 jaar geleden zat de economie in een dal en was de werkloosheid groot. De gemeente Leiden wilde mensen stimuleren voor zichzelf te beginnen en nam ze daarbij als het ware ‘aan het handje’. Zo’n intensieve begeleiding is in mijn ogen nu uit de tijd. We moeten niet op de stoel gaan zitten van de Kamer van Koophandel, de bank of de accountant. Laat iedereen doen waar hij goed in is. Voor ons is dat: bedrijfsruimtes bieden aan startende ondernemingen.”

Toch zijn er ook nu weer initiatieven om de activiteiten uit te breiden. “We zijn een samenwerking aangegaan met het ROC. Door een platform te creëren waar kleine bedrijven en stagiairs van het ROC met elkaar in contact komen, kunnen we voor beide partijen een aantrekkelijke synergie creëren. We beginnen hier al mee op de receptie van De Framboos, die door ROC-studenten zal worden bemand. En wie weet kunnen we dit platform daarna uitbreiden met andere opleidingen, afhankelijk van de behoefte van de bedrijven in onze ruimtes.”

“Die ruimtes hoeven geen paleizen te zijn,” vindt Van den Berg. “Maar ze moeten natuurlijk wel aan de moderne eisen en voorschriften voldoen.” Daarom zijn de panden in de afgelopen periode stuk voor stuk opgeknapt. “Dankzij de verbouwingen hebben we een stel panden waar we trots op kunnen zijn!”

Favoriet onontdekt plekje

Hoek Nieuwsteeg/Rapenburg

“Hier stond vroeger de Leidse Instrumentenmakerschool. Op dit moment is het nog een grote bouwput, maar over ruim een jaar betrekken mijn vrouw en ik hier een nieuw appartement. De bouw daarvan heeft nogal wat voeten in de aarde gehad, want de buurt wilde – terecht – dat op zo’n fraai punt ook een mooi gebouw verrijst. Mijn toekomstige uitzicht is uniek: als ik straks uit mijn raam van links naar rechts kijk, zie ik achtereenvolgens het Kamerlingh Onnes-gebouw, het Van der Werffpark, de Doezastraat en een stuk van het Rapenburg. Mooier kan toch niet! Ik verheug me daar nu al ontzettend op.”

Huurder: Hazenberg Archeologie

‘Archeologie moet voor iedereen leuk zijn’

Wie bij de naam Hazenberg Archeologie denkt aan medewerkers die met hun gereedschap in afgegraven grond speuren naar antieke voorwerpen, heeft het mis. Zeker, Hazenberg is gespecialiseerd in archeologie, maar dan in de advisering en directievoering van archeologische projecten. Wat dat precies betekent, voor wie zij dat doet en wat de relatie is met de SWO, vertellen Sonja Jansen en Liselotte Takken.

Om in een *nutshell* uit te leggen wat Hazenberg Archeologie allemaal doet, is niet zo eenvoudig. Het bedrijf is actief op een breed terrein. “Wij zijn een archeologisch adviesbureau en doen onderzoek, maar geen veldonderzoek”, vat archeologe Liselotte Takken de werkzaamheden samen. “Een belangrijk aspect van ons werk is publieksvoorlichting. Zo houden we rondleidingen, open dagen en lezingen, bijvoorbeeld over de archeologische opgravingen in het plangebied Het Bolwerk in Gouda. Ook informeren we mensen in het blad Archeologie Actueel over opgravingen. Maar we zorgen er ook voor dat archeologie ook na een opgraving zichtbaar blijft. Zo werden tijdens de opgraving bij de bouw van een parkeergarage in Woerden veel vondsten uit de Romeinse tijd gedaan.

De parkeergarage is door ons ingericht als drive-in museum met vitrines met voorwerpen, afbeeldingen en foto’s van de opgravingen. Daarnaast leiden we bij archeologische projecten van A tot Z de directievoering, zoals momenteel in het stationsgebied van Utrecht. Dat betekent onder andere dat we bemiddelen tussen de opdrachtgever van een bouwproject en de veldonderzoekers.”

Geschiedenis

Wat wil Hazenberg Archeologie zijn opdrachtgevers, vaak gemeenten, provincies of projectontwikkelaars, bijbrengen? Liselotte: “We willen duidelijk maken dat archeologie belangrijk is en dat archeologen niet op bouwlocaties rondlopen om lastig te zijn. Het is van belang omdat je dankzij archeologische opgravingen de geschiedenis van een gebied of een stad kunt blootleggen. Zo kun je aan de hand van opgravingen bijvoorbeeld laten zien dat Nijmegen de oudste stad van Nederland is. We willen dat archeologie voor iedereen leuk is.”
Omdat Leiden ook een archeologisch interessante stad is, schreven twee medewerkers van Hazenberg Archeologie mee aan het boek ‘Dwars door de Stad’. In het boek wordt stilgestaan bij bouwkundige en archeologische locaties in Leiden. “Momenteel geven we advies over het archeologische onderzoek voor de Rijn Gouwe Lijn en denken we mee over het ontwerp van het archeologische park Matilo bij Roomburg. Zo blijven we betrokken bij de stad Leiden.”

Sonja Jansen (links) en Liselotte Takken.

Groei

Hazenberg Archeologie bestaat zeven jaar en is genoemd naar de oprichter en directeur Tom Hazenberg. Het snel gegroeide bedrijf telt 23 medewerkers, die werken op de vestiging in Arnhem en op de hoofdvestiging in Leiden. Na in eerste instantie vanuit huis gewerkt te hebben, begon Tom Hazenberg zes jaar geleden met een archeologe in één kamer in het Mostert-complex. “Er kwamen nadien steeds meer mensen bij en de afgelopen drie jaar zijn we explosief gegroeid. Deze locatie is ideaal voor beginnende bedrijven. Bovendien is Tom Hazenberg gek van Leiden”, vertelt Sonja Jansen, secretaresse bij Hazenberg Archeologie. Zij onderhoudt ook de contacten met de SWO. “Wanneer er iets kapot is, meld ik dat aan de beheerders en wordt het snel gemaakt. Met de SWO heb ik een prima contact.” Het pand bevalt nog steeds goed. “Het is een klassiek gebouw, maar dat past wel bij ons werk”, lacht Sonja. “We hebben hier ook prima contacten met de andere bedrijven en lopen wel eens bij elkaar binnen. Inmiddels groeien we alweer uit ons jasje en gaan we hier mogelijk weer uitbreiden.”

Sonja Jansen
CityHall
“Dat is voor mij de City Hall bij het Stadhuisplein. Je zit daar middenin de stad en kunt vandaar uit alle kanten op. Ik ga er regelmatig heen voor een hapje of een drankje tijdens het winkelen.”

Favoriet onontdekt plekje

Liselotte Takken
Buurt rond de Pieterskerk
“Ik kom er niet meer zo vaak nu ik niet meer in Leiden woon, maar tijdens mijn studententijd kwam ik geregeld in de buurt rond de Pieterskerk. Daar vind je leuke winkels en restaurantjes, echt een mooi historisch stukje Leiden.”

Oud-huurder: BSG Media

‘Een echt SWO-huwelijk’

Waar ook in Leiden of omgeving een evenement wordt georganiseerd, de kans is groot dat ergens in de buurt een busje van BSG Media te zien is. Deze specialist in audiovisuele diensten groeide sinds de bescheiden start in het Olga-complex, zo’n vijftien jaar geleden, uit tot een succesvolle onderneming die niet meer uit Leiden weg te denken is.

BSG Media begon als ‘Bert Straathof Geluid’, genoemd naar één van de beide oprichters. Zijn bedrijfspartner Willy Peterse is vanaf het prille begin ook zijn partner in het dagelijks leven. “Een echt SWO-huwelijk”, zoals Willy het noemt. “We kwamen elkaar tegen tijdens de cursus ‘Freelancen’ die de SWL (voorloper van de SWO red.) organiseerde in een houten gebouwtje bij het Olga-complex. Daarna deden we ook tegelijk de vervolgcursus ‘Ondernemen’. Beide ondernemers in spe besloten in meer dan één opzicht samen in zee te gaan - een succesvol besluit, kunnen ze terugkijkend vaststellen.

Enorme groei

“Ik werkte vanuit huis als geluidstechnicus”, vertelt Bert. “Het idee van het nieuwe bedrijf was om me te gaan verhuren als studiotechnicus, voor het opnemen van bands. Maar in het begin verzorgde ik vooral het geluid bij congressen en dergelijke. Daarbij merkte ik al snel dat er allerlei verbanden waren met andere vakgebieden binnen het audiovisuele terrein, die ik me langzaam ook meester begon te maken. Zo groeide het werk vanzelf.”

“Dat het allemaal zo snel zou gaan, hadden we nooit gedacht”, bekent Willy. Na een tijd in de houten ‘dependance’ van het Olga-complex gezeten te hebben, verhuisde BSG naar het stenen gebouw. “Daar hebben we een aantal jaren met veel plezier gewerkt, ook al werd de ruimte steeds krapper.”

De Clusiustuin aan de 5e Binnenvestgracht

“De Clusiustuin hoort bij de Hortus, maar heeft een aparte ingang aan de 5e Binnenvestgracht. Plantengeleerde Clusius ontwikkelde deze tuin aan het einde van de zestiende eeuw. De tuin en het grachtje liggen een beetje verscholen. Je komt er niet zomaar per ongeluk langs. Het is er prachtig. Een aantal jaar geleden maakten we hier opnamen voor een korte film over Boerhaave, voor het LUMC. Als je hier bent, lijkt het alsof de tijd heeft stilgestaan.”

Favoriet onontdekt plekje

Bert lijkt nog steeds verbaasd: “We hadden er anderhalve kamer, plus een opberghok onder de trap, dat langzaam dichtslibde met de groeiende hoeveelheid apparatuur. Als je iets nodig had, moest je soms lang graven voor je het te pakken had! Op een gegeven moment waren we er echt uit gegroeid en gingen we op zoek naar iets nieuws.”

In 2000 vonden Bert en Willy een nieuwe ruimte aan het water, op loopafstand van het oude Olga-complex. “We zitten hier geweldig”, vertelt Bert. “Vrij uitzicht, bootjes die langskomen, met mooi weer lekker buiten zitten. En negen keer zoveel ruimte als in het Olga-complex! In het begin wisten we niet wat we met al die ruimte moesten doen, maar inmiddels heeft elke meter zijn bestemming gevonden.”

De activiteiten zijn in de loop der jaren flink gegroeid. Er is op audiovisueel gebied vrijwel niets te bedenken of BSG verzorgt het. Geluidsopnamen in de eigen studio of op locatie, congressen, bedrijfsfilms, maar ook de volledige verzorging van geluid, licht en beeld bij evenementen. Daarnaast verhuurt BSG apparatuur en geeft bedrijven en particulieren advies bij de aanschaf van apparatuur. “Aan veel Leidse evenementen leveren wij een bijdrage”, vertelt Bert met enige trots. “De Leidse Marathon, de Filmdagen en natuurlijk 3 October!”

Een leuke tijd

Terugblikkend op de beginperiode zeggen Willy en Bert ook bijzonder goede herinneringen te hebben aan José ten Kroode, toenmalig directeur van de SWL. “Zij was ontzettend betrokken”, vertelt Willy. “Voor veel beginnende ondernemers was ze een grote inspirator en motivator. Ze was actief met het organiseren van cursussen en het begeleiden van mensen. Aan haar enthousiasme hebben we veel te danken!”
“Die begintijd was ontzettend leuk”, beaamt Bert. “Daar werd toch de kiem gelegd voor het bedrijf waar we nu met zoveel plezier in werken.” Verder groeien hoeft niet meer, vinden ze allebei. “Het is mooi zo. We verdienen een goede boterham, wat wil je nog meer?!”

Huurder: De Finale

‘Helemaal op mijn eigen manier’

Na 23 jaar werkzaam te zijn geweest in leidinggevende functies in de welzijns- en zorgsector, besloot Lita Harpe dat de tijd rijp was om haar eigen visie op de voorgrond te zetten en verder te gaan als zelfstandige. Zo sloeg ze begin 2007 een nieuwe richting in met haar bedrijf De Finale.

“Eigenlijk was dit een logische stap”, begint Lita Harpe. “Ik ben sowieso niet iemand die lang op één plaats wil blijven zitten. Daarom heb ik in die 23 jaar ook op veel verschillende functies gezeten. Na een tijdje begint het bij mij weer te kriebelen en zoek ik een nieuwe uitdaging. Daar kwam bij dat de zorg- en welzijnsorganisaties waar ik werkte, steeds maar bleven groeien. Het management kwam verder af te staan van de individuele mensen. In dat soort organisaties voelde ik me steeds minder thuis. Toen anderhalf jaar geleden mijn baan ophield, was dat voor mij het moment om de sprong te wagen.”

De kernactiviteit van De Finale is om mensen en organisaties te begeleiden in een overgang naar een nieuwe fase. “Dat kan van alles zijn: een fusie, een verhuizing, het leven na de pensionering of het vervolgen van het leven na jarenlang als mantelzorger iemand begeleid te hebben.

Mijn bedrijfsnaam komt voort uit de gedachte dat je pas goed verder kunt wanneer je alles wat achter je ligt goed hebt afgerond. Een finale is een eindpunt, een hoogtepunt, maar ook het punt waarin alles wat achter je ligt samenkomt, van waaruit je verder kunt groeien. Op die manier bezien kent het leven verschillende finales.”

Concreet betekent het dat De Finale op drie terreinen actief is: interim-management en beleidsadvies voor organisaties, cursussen en workshops voor groepen mensen die met een verandering worden geconfronteerd en daarnaast persoonlijke begeleiding op maat voor mensen die ondersteuning nodig hebben bij het maken van een keuze.

Weerbarstig begin

Hoewel Lita Harpe een goed onderbouwd ondernemingsplan heeft geschreven, waarover de Kamer van Koophandel zeer positief was, bleek het begin toch weerbarstiger dan ze gedacht had. “Het kost meer moeite dan verwacht om mijn activiteiten echt van de grond te krijgen. Ik krijg wel veel enthousiaste reacties, maar daar rollen nog niet steevast concrete opdrachten uit.”

Lita investeert daarom veel energie in PR en acquisitie. Via de gebruikelijke methoden, zoals een website en folders, maar vooral ook door op veel plaatsen haar gezicht te laten zien. “Ik geef regelmatig workshops die me niet veel geld opleveren, maar voor potentiële opdrachtgevers wel goed zichtbaar maken wat ik te bieden heb.”

Over de werkplek in De Framboos is Lita tevreden: “Het gebouw ligt gunstig, tussen mijn huis in de Stevenshof en het centrum van Leiden. Het is uitstekend bereikbaar, vlakbij het station. En het is betaalbaar. Een echt representatief kantoor heb ik niet nodig, want ik werk vooral bij mijn klanten. Maar het is fijn dat het gebouw opgeknapt is.”

Favoriet onontdekt plekje

Rand van de Stevenshof

“Wanneer je het hebt over de schoonheid van Leiden, gaat het vrijwel altijd over het historische centrum. Maar juist aan de randen is Leiden ook ontzettend mooi. In de Stevenshof, aan de kant van Wassenaar, staat een molen uit de zeventiende eeuw. Als ik daar sta en het veld in kijk, met in de verte Den Haag, kan ik echt genieten dat ik middenin de randstad zo’n mooi stukje natuur binnen handbereik heb. Vooral in de vroege ochtend, als de nevel nog boven de weilanden hangt en een voorzichtig zonnetje doorbreekt, is het hier prachtig.”

Bedrijvencentrum Tieleman & Dros

Het Bedrijvencentrum Tieleman & Dros is een monumentaal pand aan de Middelstegracht in de binnenstad van Leiden. Dit complex bestaat uit 38 units waarvan vier ambachtelijke ruimtes en 34 kantoorunits die toegankelijk zijn via vier entrees. Alle ruimten zijn gesitueerd rond een binnenplaats. De grootte van de units ligt tussen de 30 en 90 vierkante meter.